

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00
F: 01 428 47 33
E: gp.policija@policija.si
www.policija.si

Številka: 220-27/2021/9 (207-10)
Datum: 28. 10. 2021

POROČILO

KOMISIJE ZA PREVERITEV OKOLIŠČIN UPORABE PRISILNIH SREDSTEV

1. PRAVNA PODLAGA ZA USTANOVITEV KOMISIJE IN SESTAVA KOMISIJE

Generalni direktor policije, dr. Anton Olaj, je na podlagi tretjega odstavka 133. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (v nadaljevanju: ZNPPol), s sklepom, številka 220-27/2021/1 (207-10), z 21. 9. 2021, imenoval komisijo za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev, ki so jih policisti uporabili med varovanjem neprijavljenega javnega shoda, 15. 9. 2021, v Ljubljani.

V komisijo je imenoval:

- Vladimirja Iliča, višjega samostojnega policijskega inšpektorja v SGDP GPU – za predsednika,
- Igorja Ciperleta, spec., višjega policijskega svetnika v vodstvu GPU – za člana in,
- mag. Franca Marolta, višjega samostojnega policijskega inšpektorja v UUP GPU – za člana.

2. RAZLOG USTANOVITVE KOMISIJE

Komisija je bila imenovana z nalogo, da celovito preveri okoliščine uporabe prisilnih sredstev ter pripravi poročilo z oceno, ali so policisti prisilna sredstva med varovanjem navedenega javnega shoda uporabili zakonito in strokovno.

3. OPIS DOGODKA

Policijska uprava (v nadaljevanju: PU) Ljubljana je v sredo, 15. 9. 2021, na podlagi prvega odstavka 4. člena ZNPPol ter osmega odstavka 25. člena Zakona o organiziranosti in delu v policiji, izvedla varovanje neprijavljenega javnega shoda, ki je potekal pod sloganom »Upor ljudstva«. Neprijavljen javni shod naj bi se začel ob 18. uri, na Trgu republike v Ljubljani, na shodu pa se je pričakovalo večje število udeležencev.

V sklopu ocene varnostnih razmer so policisti ugotovili, da je neprijavljen javni shod na socialnem omrežju Facebook oglaševala skupina »Resni.ca«, ki jo vodi [REDACTED]. Poziv za udeležbo na neprijavljenem javnem shodu je bil objavljen pod sloganom »Upor ljudstva«, z zahtevo po predčasnih volitvah ter da se vsi covid ukrepi spremenijo v priporočila.

Dan pred potekom neprijavljenega javnega shoda – 14. 9. 2021, je PU Ljubljana vsem policijskim enotam na svojem območju poslala dokument »Načrt za izvedbo varovanja javnega shoda ...«, v katerem je bila podana ocena varnostnih razmer ter določeni ukrepi pred in med potekom neprijavljenega javnega shoda, ostali ukrepi varovanja ter oprema, oborožitev in koncentracija policistov za varovanje.

PU Ljubljana je v navedenem dokumentu, ki ga je pripravil samostojni policijski inšpektor [REDACTED] dogodek ocenila kot dogodek srednjega tveganja, iz več razlogov;

- Shod ni bil prijavljen, struktura udeležencev in program niso bili znani, pričakovana pa je bila udeležba posameznikov in skupin, ki sodijo v kontekst covid zanikovalcev.
- Ni še bilo znano ali bo pobudnik shoda [REDACTED] glede izvedbe shoda korektno sodeloval s policijo, na podlagi povratnih informacij PU Kranj pa je bila pridobljena njegova telefonska številka mobilnega telefona in zagotovilo, da je pripravljen sodelovati s policijskimi vodjami glede varovanja shoda.
- 15.9.2021 so začele veljati nove določbe covid ukrepov, ki jih posamezniki in že znane skupine kritizirajo in zavračajo.
- Podobni shodi zanikovalcev covid in nasprotovanja vladnim ukrepom so bili že v preteklih tednih, eden tudi z nasilnim vstopom skupine v javno institucijo (RTV).
- V zvezi s pozivom je bil zaznan aktiven odziv na družbenih omrežjih.
- Poziv za shod je bila 18. ura, kar je omogočalo prihod večjega števila udeležencev iz populacije, ki je bolj radikalno usmerjena in sposobna tudi nasilnih dejanj.
- Na območju R Slovenije je bilo poslabšano stanje glede bolezni covid (večje število okuženih), zato sta bila objavljena: Odlok o spremembah Odloka o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2 in Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolelosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2.
- Predsednik RS je imel tistega dne med 9. in 21. uro dan odprtih vrat.
- Na družabnih omrežjih je bil za 15.9.2021, ob 10. uri, oglaševan poziv »zaustavljamo državo« pred parlamentom.

PU Ljubljana ni razpolagala s podatki, ki bi kazali na to, da bo na neprijavljenem javnem shodu prišlo do nasilnih protestov.

V skladu z navedenim dokumentom je neprijavljen javni shod varovalo skupaj 66 policistov. [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Skladno z načrtom varovanja je bil vodja varovanja samostojni policijski inšpektor [REDACTED] člani vodstva varovanja so bili vodja MKO SKP PU Ljubljana [REDACTED], poveljnik PPE PU Ljubljana, [REDACTED] policist PPE PU Ljubljana [REDACTED], policist OKC PU Ljubljana, [REDACTED] policist SOP PU Ljubljana, [REDACTED], operativni vodja varovanja (na terenu) pa je bil pomočnik komandirja PP Ljubljana Center, [REDACTED] (iz kronološkega poročila vodstva varovanja je razvidno, da je v operativnem vodstvu na terenu sodeloval tudi vodja izmene PP Ljubljana Center, [REDACTED]).

Tekom izvedbe javnega shoda so policisti na kraju in vodstvo varovanja, ki je potek javnega shoda spremljalo preko video povezave (prenos slike brez zvoka), zaznali, da število udeležencev dinamično narašča. Iz različnih smeri so na kraj neprijavljenega javnega shoda prihajale razne skupine udeležencev. Policisti, ki so varovanje opravljali v civilnih oblačilih (policisti – »spoterji«), so zaznali, da so med temi skupinami tudi skupine, znane po nasilnih

dejanjih (pripadniki organiziranih navijaških skupin ...), zato so o tem obvestili vodstvo varovanja. Ob 18.12 je bilo na javnem shodu že okoli 4000 udeležencev, zato je vodja varovanja, [REDACTED] po dogovoru s pomočnikom direktorja PU Ljubljana, [REDACTED] odredil, da se v Ljubljano napotijo dodatne razpoložljive patrulje PU Ljubljana ter PU Koper, PU Novo mesto in PU Kranj. V nadaljevanju so policisti zaznali pripravljala dejanja, ki so nakazovala na verjetnost nasilnih ravnanj protestnikov – pozivanje na napad na policiste in vdor v stavbo Državnega zbora RS, razporejanje v množici in maskiranje s kapucami, podkapami in maskami ter opremljanje z borbenimi pripomočki, kot so borbene rokavice, čelade, ipd. Zato je pomočnik direktorja PU Ljubljana, [REDACTED] ob 18.40 naročil sklic celotnega PPE PU Ljubljana, razen Gorske enote PPE.

Vodstvo varovanja in policijski vodji, ki sta vodstvu varovanja nudili strokovno pomoč, so na podlagi informacij s terena in neposrednega dela na terenu ugotovili, da je potrebna dodatna aktivacija policistov PPE. O tem je bil obveščen generalni direktor policije, ki je odobril sklic policistov PPE GPU. Na podlagi tega je sledilo aktiviranje PPE po naslednji časovnici:

- aktiviranje poveljstva PPE GPU, ob 18.50 uri, poveljnik PPE v prostore vodstva varovanja prišel 19.40,
- aktiviranje PPE GPU – posadka specialnega vozila z vodnim topom, ob 18.54,
- aktiviranje PPE PU KR, ob 19.20,
- aktiviranje PPE PU CE, ob 19.20.

V tem času je vodja varovanja, [REDACTED] odredil postavitve združenega kordona pred stavbo Državnega zbora RS, sestavljenega iz policistov PPE PU Ljubljana, policistov iz neposrednega varovanja javnega shoda in policistov CVZ GPU. Tekom javnega shoda je dinamika pritiska protestnikov na policijski kordon naraščala, hkrati so policisti zaznali očitne indikatorje, da se protestniki pripravljajo na organiziran napad na policiste in stavbo Državnega zbora RS.

Zaradi pozivov množice, v kateri je bilo že okoli 9000 udeležencev, na nasilni vdor v stavbo Državnega zbora RS, je vodja varovanja, [REDACTED] ob 19.02 zaprosil [REDACTED]

[REDACTED] Zaradi naraščanja dinamike dogajanja na neprijavljenem javnem shodu in verjetnosti, da bo ta prešel v nasilne proteste, se je ob 19.15 v prostore vodstva varovanja (na PU Ljubljana) oglasil vodja Sektorja splošne policije Uprave uniformirane policije GPU, [REDACTED] ki je nato s kraja nudil strokovno pomoč vodstvu varovanja. Ob 19.25 je v prostore vodstva varovanja prišel pomočnik direktorja PU Ljubljana, [REDACTED], ki je prevzel vodenje varovanja neprijavljenega javnega shoda, ob 19.30 pa tudi namestnik generalnega direktorja policije, [REDACTED] ki je nudil strokovno pomoč.

Zaradi naraščanja nasilnih ravnanj udeležencev neprijavljenega javnega shoda, ki so metali bakle in pločevinke v policiste v policijskem kordonu, metali kamne, granitne kocke, pirotehnične predmete in druge nevarne predmete v stavbo Državnega zbora RS, je vodstvo varovanja ob 20.15 bilo mnenja, da so podani pogoji za razpustitev javnega shoda. Zato je vodja varovanja [REDACTED] izdal odredbo, da operativni vodja varovanja, pomočnik komandirja PP Ljubljana Center, [REDACTED], in ostali policisti začnejo opozarjati udeležence, da je javni shod razpuščen, ter jim dajati ukaze, naj se razidejo in upoštevajo navodila in ukaze policistov, sicer bodo zoper njih uporabili prisilna sredstva. Operativno vodstvo varovanja in ostali policisti so te ukaze in opozorila večkrat jasno izrekli, vendar so udeleženci neprijavljenega javnega shoda nadaljevali z navedenimi nasilnimi ravnanji. Zato je

vodja varovanja, [REDAKTIRANO], zaradi vzpostavitve javnega reda, ki je bil huje in množično kršen, ob 20.19 odredil uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo.

Za vzpostavitev javnega reda, ki je bil huje in množično kršen, so policisti PPE proti množici izstrelili plinske naboje in odvrgli plinske ročne bombe – oboje z dražilno substanco CS, ter izstrelili gumijaste izstrelke – izstrelke iz pene. Poleg plinskih sredstev ter drugih sredstev za pasivizacijo (plinskih nabojev in plinskih ročnih bomb ter izstrelkov iz pene), ki so jih policisti uporabili zoper kršitelje, ki so metali nevarne predmete z večje razdalje, so policisti zoper kršitelje, ki so se jim na trenutke bolj približali in v njih metali nevarne predmete, uporabili tudi plinski razpršilec. Uporabili so plinski razpršilec Original TW 100 RSG-8 (400 ml), in sicer neposredno proti obrazom kršiteljev, na razdalji od 4 do 6 metrov.

Udeleženci neprijavljenega javnega shoda so nadaljevali s hujšim in množičnim kršenjem javnega reda tako, da so v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora RS metali nevarne predmete (steklenice, pločevinke, granitne kocke, kamenje ...), zato je vodja varovanja [REDAKTIRANO] ob 20.26 odredil tudi uporabo vodnega curka. Uporabo vodnega curka je posadki specialnega vozila z vodnim topom neposredno odredil poveljnik PPE GPU, [REDAKTIRANO]. Posadka specialnega vozila z vodnim topom je zato zoper najbolj agresivne posameznike iz množice, ki so v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora RS metali nevarne predmete uporabila vodni curek, v intervalih po približno 5 sekund. Po uporabi vodnega curka iz vodnega topa, se je množica v večini razšla, vendar so se nekateri najbolj agresivni udeleženci javnega shoda – skupina 40 do 50 oseb, vrnili na kraj in se ponovno formirali za napad na policiste. Delovali so s tipično navijaško represijo in agresivnostjo; razbijanje in vandalizem ter uporaba vseh razpoložljivih predmetov za agresivno delovanje – koši za smeti, prometni znaki, cvetlična korita, pirotehnična sredstva in drugi predmeti. Velikost skupine je hitro naraščala in se je na Šubičevi ulici zbralo 100 do 150 agresivnih kršiteljev, ki so nadaljevali z metanjem nevarnih predmetov; steklenic, pločevink, granitnih kock, kamenja in drugih predmetov. Zato so policisti nadaljevali z uporabo prisilnih sredstev zoper množico na območju Šubičeve ulice, Trga republike in bližnje okolice. Pri tem so policisti zoper kršitelje v množici uporabili plinski razpršilec, en policist je zoper kršitelja uporabil palico, proti množici pa so policisti izstrelili plinske naboje in odvrgli plinske ročne bombe, izstrelili gumijaste izstrelke – izstrelke iz pene, ter uporabili vodni curek s primesjo plinskih sredstev. Uporabo vodnega curka s primesjo plinskih sredstev je, na podlagi predhodne odredbe vodje varovanja, neposredno odredil namestnik poveljnika PPE GPU, [REDAKTIRANO]. Posadka specialnega vozila z vodnim topom je vodni curek s primesjo plinskih sredstev iz sprednjih topov uporabljala v več intervalih, do 21.05, na Šubičevi ulici ter v križišču Šubičeve ulice in Slovenske ceste, v smeri Kongresnega trga. Posadka specialnega vozila z vodnim topom je vodni curek uporabila le zoper najbolj agresivne kršitelje iz množice, ki so z nevarnimi predmeti napadali policiste, policijska vozila – tudi specialno vozilo z vodnim topom, in stavbo Državnega zbora RS, pri tem pa policisti iz posadke niso zaznali, da bi bil zaradi uporabe kdo iz množice poškodovan.

Policisti so plinske izstrelke izstrelili v zrak pred množico, na razdalji od 50 do 150 metrov, odvisno od okoliščin in vrste plinskih nabojev. Uporabili so plinske naboje RP 721 – 8 CS, [REDAKTIRANO], s krajšim dometov, za uporabo [REDAKTIRANO] metrov, in z daljšim dometom, za uporabo od [REDAKTIRANO] metrov, ter odvrgli plinske ročne bombe RW 70/2. Gumijaste izstrelke – izstrelke iz pene, IMPULSE, [REDAKTIRANO], so policisti izstrelili v nevarne dele telesa kršiteljev, na razdalji od 20 do 30 metrov. Nekateri izstrelki iz pene so kršitelje zadeli v prsa in noge, nekateri izstrelki pa kršiteljev niso zadeli, kar so policisti evidentirali uradnih zaznamkih o uporabi prisilnih sredstev. Med uporabo vodnega curka iz vodnega topa, so policisti poleg vode razprševali tudi plinska sredstva – dražilno substanco OC.

Policisti identitete kršiteljev, zoper katere so uporabili navedena prisilna sredstva (prisilna sredstva zoper množico) niso mogli ugotoviti, saj so ti po uporabi zbežali s kraja. Zato in zaradi nadaljnjih napadov kršiteljev in osumljencev, jim policisti tudi niso mogli nuditi prve pomoči po uporabi plinskega razpršilca in plinskih sredstev, kot je to določeno v prvem odstavku 78. člena ZNPPol. Policisti niso zaznali, da bi kdo zaradi uporabe prisilnih sredstev utrpel vidne telesne poškodbe, je pa policija prejela nekaj klicev oseb, ki so se nahajale na kraju uporabe plinskih sredstev oziroma v bližnji okolici, in so povedale, da se jim solzijo oči in jih oči tudi pečejo. Policisti Operativno-komunikacijskega centra PU Ljubljana so klicateljem večkrat pojasnili za kakšne dražilne substance gre (OC in CS) ter jim dajali ustrezna navodila; da se umaknejo s kraja in si oči dlje časa sprejejo s tekočo hladno vodo.

Med vzpostavljanjem javnega reda na Beethovnovi ulici, je policist PPE [REDACTED] ob 20.45 zaznal, da je zamaskirani neznani kršitelj metal nevarne predmete v policiste in nato s kamenjem v rokah stekel v smeri Šubičeve ulice, proti policistom iz neposrednega varovanja, z namenom, da jih napade. Zamaskirani neznani kršitelj ni upošteval zakonitih ukazov policistov, naj preneha s kršitvami in zapusti kraj, zato je policist [REDACTED] zoper njega uporabil palico s stranskim ročajem – tonfo. Policist je pri tem izvedel dva udarca oz. zamaha – enega po bicepsu leve roke in, ker kršitelj ni prenehal z napadom, enega po stegnu leve noge kršitelja. Potem je kršitelj prenehal z napadom na policiste in pobegnil v množico, proti Slovenski cesti.

Policista PPE, [REDACTED] in [REDACTED] sta ob 21.05, na Plečnikovem trgu, pri podhodu blagovnice Maxi, zaznala, da je eden izmed kršiteljev proti policistom, ki so varovali neprijavljeni javni shod, metal nevarne predmete. Policista sta pristopila do kršitelja in zoper njega uporabila telesno silo – strokovni prijem z neposredno uporabo telesne sile (navadni preprosti, običajni strokovni prijem za roke). Ob tem sta mu ukazala, naj se ne upira in stopi z njima do policijskega vozila, kjer bosta ugotovila njegovo identiteto. Policista sta kršitelja opozorila na nadaljnjo uporabo prisilnih sredstev. Kršitelj se je začel upirati tako, da se je odrnil nazaj in vrgel na hrbet, vendar sta ga policista zadržala in nadzirano položila na tla. Zaradi aktivnega upiranja kršitelja na tleh, je policist [REDACTED] zoper njega uporabil vzvod na palcu leve roke (yubi kansetsu) s polaganjem roke na hrbet, policist [REDACTED] pa je s palico s stranskim ročajem – tonfo, izvedel strokovni prijem ude garami ter kršiteljevo desno roko položil na hrbet. Policist [REDACTED] je nato zoper kršitelja uporabil sredstva za vezanje – plastično zatego. Kršitelju so policisti sredstva za vezanje – plastično zatego, sneli ob 23.06, v Centru za pridržanje.

Ob 21.09 je skupina 100 do 150 nasilnih oseb na območju med Kongresnim trgom in Aškerčevo cesto izvajala vandalizem. Pri tem so prevračali koše za smeti, trgali prometne znake in metali nevarne predmete (steklenice, pločevinke, granitne kocke, kamenje ...) v policiste in policijska vozila. Policisti so to skupino razgnali ob 21.35, pri tem pa niso uporabili prisilnih sredstev, saj so se osebe razbežale.

Ob 20.41 so policisti PPE in kriminalisti SKP PU Ljubljana na Prešernovem trgu in na Mačkovi ulici prijeli šest oseb, ki so bile povezane z nabiranjem in metanjem granitnih kock ter nasilnimi dejanji na neprijavljenem javnem shodu. Od tega sta policista [REDACTED] in [REDACTED], zoper tri kršitelje, zaradi pasivnega upiranja, uporabila telesno silo – strokovni prijem; prijem z neposredno uporabo telesne sile (navadni preprosti, običajni strokovni prijem za roke). Kršitelji pri uporabi prisilnih sredstev niso bili telesno poškodovani. Policisti prijatih kršiteljev niso prepoznali kot pripadnikov kakšne od skupin, znanih po nasilnih dejanjih.

Policist PPE [REDACTED] je ob 22.05, na Kongresnem trgu, zaznal, da je eden izmed kršiteljev potisnil zaščitno varovalno ograjo. Policist je kršitelju ukazal, naj preneha s kršitvijo, kar pa ta ni upošteval. Zato je policist zoper njega uporabil telesno silo – strokovni prijem »ključ

na komolcu« (ude garami). Kršitelj se je po uporabi telesne sile policista [REDACTED] umiril in prenehal s kršitvijo, zato je policist prenehal z uporabo prisilnega sredstva ter ugotovil njegovo identiteto. Kršitelj pri uporabi prisilnih sredstev ni bil telesno poškodovan.

Policisti so med varovanjem neprijavljenega javnega shoda 6-krat uporabili telesno silo, 1-krat sredstva za vklepanje in vezanje, 1-krat palico, 54-krat plinski razpršilec, izstrelili so 101 plinski naboj z dražilno substanco CS, odvrgli 56 plinskih ročnih bomb z dražilno substanco CS, izstrelili 61 gumijastih izstrelkov – izstrelkov iz pene, ter 2-krat uporabili vodni curek, pri čemer so iz vodnega topa poleg vode razprševali tudi plinska sredstva – dražilno substanco OC.

Pri varovanju neprijavljenega javnega shoda je poleg prvotno načrtovanih 66 policistov, [REDACTED]

[REDACTED] Tako je bilo v varovanju, poleg prvotno načrtovanih 66 policistov, udeleženi še 58 policistov rednega sestava ter 140 policistov PPE – skupaj še 198 policistov.

Zaradi nasilnih dejanj udeležencev neprijavljenega javnega shoda in napadov na policiste je bilo poškodovanih 7 policistov, ki so prejeli udarnine zaradi metanja nevarnih predmetov – lahke telesne poškodbe, 10 (parkiranih) službenih vozil – poškodbe pločevine, stekel, ogledal in pnevmatik ter odtrgani brisalci in registrska tablica, in specialno vozilo z vodnim topom (poškodovan desni bočni del vozila na več mestih). Poleg tega so bili poškodovani 4 intervencijski ščiti in 2 intervencijski čeladi.

4. VZROČNO-POSLEDIČNA ZVEZA DOGODKOV

Komisija je ugotovila naslednjo vzročno-posledično zvezo dogodkov:

- PU Ljubljana je v dokumentu »Načrt za izvedbo varovanja javnega shoda ...«, ki ga je pripravil samostojni policijski inšpektor [REDACTED] na podlagi zbranih obvestil in informacij, ki so javno dostopne, dogodek ocenila kot dogodek srednjega tveganja. Temu je prilagodila ukrepe za zagotavljanje javnega reda, varnosti ljudi in njihovega premoženja ter varnosti objektov, ki jih policija varuje. Zato je za varovanje neprijavljenega javnega shoda določila skupaj 66 policistov.
- Tekom izvedbe javnega shoda so policisti zaznali, da število udeležencev dinamično narašča in da iz različnih smeri na kraj neprijavljenega javnega shoda prihajale razne skupine udeležencev, med katerimi so bile tudi skupine, znane po nasilnih dejanjih (pripadniki organiziranih navijaških skupin ...). Zato je vodja varovanja [REDACTED] po dogovoru s pomočnikom direktorja PU Ljubljana, [REDACTED] odredil, da se v Ljubljano napotijo dodatne razpoložljive patrulje PU Ljubljana ter PU Koper, PU Novo mesto in PU Kranj.
- V nadaljevanju so policisti, ki so varovanje opravljali v civilnih oblačilih (policisti – »spoterji«), zaznali pripravljala dejanja, ki so nakazovala na verjetnost nasilnih ravnanj protestnikov – pozivanje na napad na policiste in vdor v stavbo Državnega zbora RS, razporejanje v množici in maskiranje s kapucami, podkapami in maskami ter opremljanje z borbenimi pripomočki, kot so borbene rokavice, čelade, ipd. Zato je pomočnik direktorja PU Ljubljana, [REDACTED], ob 18.40 naročil sklic celotnega PPE PU Ljubljana, razen Gorske enote PPE.

- Vodstvo varovanja in policijski vodji, ki sta vodstvu varovanja nudili strokovno pomoč, so na podlagi informacij s terena in neposrednega dela na terenu ugotovili, da je potrebna dodatna aktivacija policistov PPE GPU. O tem je bil obveščen generalni direktor policije, ki je odobril sklic policistov PPE GPU. Na podlagi tega je sledilo aktiviranje poveljstva PPE, PPE GPU – posadka specialnega vozila z vodnim topom, PPE PU Kranj in PPE PU Celje.
- Zaradi verjetnosti nasilnih ravnanj protestnikov, je vodja varovanja [REDACTED] ob 18.54, odredil postavitve združenega kordona (sestavljenega iz policistov PPE PU Ljubljana, policistov iz neposrednega varovanja javnega shoda in policistov CVZ GPU) pred stavbo Državnega zbora RS. Zato je bil kordon na odrejeno mesto postavljen ob 18.55.
- Tekom javnega shoda je dinamika pritiska protestnikov na policijski kordon naraščala, hkrati so policisti zaznali očitne indikatorje, da se protestniki pripravljajo na organiziran napad na policiste in stavbo Državnega zbora RS. Zaradi pozivov množice, v kateri je bilo že okoli 9000 udeležencev, na nasilni vdor v stavbo Državnega zbora RS, je vodja varovanja [REDACTED], ob 19.02, zaprosil za aktiviranje [REDACTED]
[REDACTED]
- Zaradi naraščanja dinamike dogajanja na neprijavljenem javnem shodu in verjetnosti, da bo ta prešel v nasilne proteste, so se v pomoč pri vodenju varovanja dodatno vključili policijski vodje; ob 19.15 je v prostore vodstva varovanja prišel vodja Sektorja splošne policije Uprave uniformirane policije GPU, [REDACTED] ki je nato s kraja nudil strokovno pomoč vodstvu varovanja, ob 19.25 je prišel pomočnik direktorja PU Ljubljana, [REDACTED] ki je prevzel vodenje varovanja, ob 19.30 pa tudi namestnik generalnega direktorja policije, [REDACTED], ki je nudil strokovno pomoč.
- Udeleženci neprijavljenega javnega shoda so stopnjevali svoja nasilna ravnanja – metali so bakle in pločevinke v policiste v policijskem kordonu, metali kamne, granitne kocke, pirotehnične predmete in druge nevarne predmete v stavbo Državnega zbora RS, zato je vodstvo varovanja ob 20.15 bilo mnenja, da so podani pogoji za razpustitev javnega shoda. Vodja varovanja [REDACTED] je izdal odredbo, da operativni vodja varovanja [REDACTED] in ostali policisti začnejo opozarjati udeležence, da je javni shod razpuščen, ter jim dajati ukaze, naj se razidejo in upoštevajo navodila in ukaze policistov, sicer bodo zoper njih uporabili prisilna sredstva.
- Operativni vodja varovanja, pomočnik komandirja PP Ljubljana Center, [REDACTED] in ostali policisti so udeležencem neprijavljenega javnega shoda večkrat ukazali naj se razidejo, ker je javni shod razpuščen, ter jih opozorili na uporabo prisilnih sredstev, vendar so udeleženci javnega shoda nadaljevali z navedenimi nasilnimi ravnanji.
- Zaradi vzpostavitve javnega reda, ki je bil huje in množično kršen, je vodja varovanja, [REDACTED] ob 20.19 odredil uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo. Zato so policisti PPE za vzpostavitev javnega reda, ki je bil huje in množično kršen, proti množici izstrelili plinske naboje in odvrgli plinske ročne bombe ter izstrelili gumijaste izstrelke – izstrelke iz pene. Poleg tega so policisti zoper kršitelje uporabili tudi plinski razpršilec.
- Uporabljena plinska sredstva so sprva delovala proti množici, v smeri Trga republike, ob spremembi smeri vetra, pa so na momente delovala tudi proti policistom, ki so bili taktično postavljeni v kordonu. Ob delovanju plinskih sredstev se je množica umikala po Trgu republike v smeri Erjavčeve ulice. Po zmanjšanem učinku plinskih sredstev (razkrajanju plinskih sredstev zaradi delovanja vetra), so se bolj aktivni in nasilni kršitelji vračali v smeri stavbe Državnega zbora RS in metali nevarne predmete proti policistom.
- Ker so udeleženci neprijavljenega javnega shoda nadaljevali s hujšimi in množičnimi kršitvami javnega reda tako, da so v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora

RS metali nevarne predmete (steklenice, pločevinke, granitne kocke, kamenje ...), je vodja varovanja [REDACTED] ob 20.26, odredil tudi uporabo vodnega curka. Policisti so zoper najbolj agresivne kršitelje iz množice uporabili vodni curek iz vodnega topa. Vodni curek je deloval tako proti kršiteljem, ki so se nahajali pri parkiranih policijskih vozilih, na ploščadi, pred grobnico, ob stavbi Državnega zbora, kot proti kršiteljem na Trgu republike.

- Po uporabi vodnega curka iz vodnega topa, se je množica v večini razšla, vendar so se nekateri najbolj agresivni udeleženci javnega shoda ponovno vrnili na kraj in se ponovno formirali za napad na policiste. Delovali so s tipično navijaško represijo in agresivnostjo; razbijanje in vandalizem ter uporaba vseh razpoložljivih predmetov za agresivno delovanje – koši za smeti, cvetlična korita, prometni znaki, pirotehnična sredstva in drugi predmeti. Velikost skupine je hitro naraščala in se je na Šubičevi ulici zbralo 100 do 150 agresivnih kršiteljev, ki so nadaljevali z metanjem nevarnih predmetov; steklenic, pločevink, granitnih kock, kamenja in drugih predmetov v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora RS. Zato so policisti nadaljevali z uporabo prisilnih sredstev zoper množico na območju Šubičeve ulice, Trga republike in bližnje okolice. Pri tem so policisti zoper kršitelje v množici uporabili plinski razpršilec, en policist je zoper kršitelja uporabil palico, proti množici pa so policisti izstrelili plinske naboje in odvrgli plinske ročne bombe, izstrelili gumijaste izstrelke – izstrelke iz pene, ter uporabili vodni curek, tudi s primesjo plinskih sredstev z dražilno substanco OC. Plinska sredstva in vodni curek so delovala v smeri kršiteljev iz množice.
- Najbolj aktivni in agresivni kršitelji iz množice so se umikali proti Slovenski cesti in Kongresnemu trgu in pri tem metali nevarne predmete v policiste in policijska vozila, tudi specialno vozilo z vodnim topom, zato so policisti posadke specialnega vozila z vodnim topom zoper njih uporabili vodni curek s primesjo plinskih sredstev. Policisti so vodni curek uporabili iz sprednjih topov, v več intervalih, do 21.05. Policisti posadke specialnega vozila z vodnim topom niso zaznali, da bi bil zaradi uporabe vodnega curka kdo iz množice poškodovan.
- Zaradi nabiranja nevarnih predmetov (granitnih kock, kamenja ...), metanja nevarnih predmetov v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora RS ter potiskanja zaščitne varovalne ograje, so policisti prijeli osem kršiteljev. Zoper štiri kršitelje so policisti uporabili telesno silo – strokovne prijeme, zoper enega kršitelja sta policista uporabila telesno silo – strokovne prijeme, ter sredstva za vklepanje in vezanje (plastično zatego), zoper tri prijete kršitelje pa policisti prisilnih sredstev niso uporabili. Kršitelji zaradi uporabe prisilnih sredstev niso bili poškodovani.
- Ob 21.09 je skupina 100 do 150 nasilnih oseb na območju med Kongresnim trgom in Aškerčevo cesto izvajala vandalizem. Pri tem so prevračali koše za smeti in cvetlična korita ter trgali prometne znake. Policisti so to skupino razgnali ob 21.35, pri tem pa niso uporabili prisilnih sredstev, saj so se osebe razbežale.

5. POSLEDICE UPORABE PRISILNEGA SREDSTVA

Komisija ne razpolaga s podatki, da so zaradi uporabe prisilnih sredstev nastale telesne poškodbe, so pa osebe, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, utrpeli vidne zunanje znake uporabe. Gospod [REDACTED] je utrpel sled udarca gumijastega izstrelka – izstrelka iz pene, več neznanih oseb pa je utrpelo vidne zunanje znake uporabe plinskih sredstev (solzenje, rdečica okoli oči ipd.), vendar telesnih poškodb niso prijavile policiji.

Komisija meni, da je verjetno še več udeležencev neprijavljenega javnega shoda utrpelo vidne zunanje znake uporabe prisilnih sredstev – na primer sled udarca izstrelka iz pene, sled uporabe plinskega razpršilca oziroma plinskih sredstev itn., vendar tega niso prijavile.

Plinska sredstva so, poleg na udeležence neprijavljenega javnega shoda, zelo verjetno učinkovala tudi na tretje osebe, ki so se v tem času nahajale v neposredni bližini uporabe le-teh. Policija na morebitne učinke plinskih sredstev zoper tretje osebe ni imela vpliva, so pa policisti pred uporabo plinskih sredstev množici večkrat jasno ukazovali, naj se razide, ker bodo v nasprotnem primeru uporabili prisilna sredstva (razvidno tudi iz posnetkov dogajanja).

6. OCENA ZAKONITOSTI IN STROKOVNOSTI

Policisti so v obravnavanem primeru opravljali naloge policije, ki jih določa 4. člen ZNPPol, in sicer:

- varovanje življenja, osebne varnosti in premoženja ljudi,
- preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in prekrškov, odkrivanje in prijemanje storilcev kaznivih dejanj in prekrškov, drugih iskanih ali pogrešanih oseb ter njihovo izročanje pristojnim organom in zbiranje dokazov ter raziskovanje okoliščin, ki so pomembne za ugotovitev premoženjske koristi, ki izvira iz kaznivih dejanj in prekrškov,
- vzdrževanje javnega reda.

Vodja varovanja, ki je pripravil načrt varovanja javnega shoda, je v načrtu dogodek ocenil kot dogodek srednjega tveganja. Glede na informacije, s katerimi je PU Ljubljana razpolagala v trenutku priprave varnostne ocene, in dejstva, da so tako imenovani »sredini protesti« 15. 9. 2021 potekali prvič, menimo, da je bila ocena tveganja v tistem trenutku podana pravilno. Ko so policisti med varovanjem neprijavljenega javnega shoda zaznali navedena pripravljalna dejanja, ki so nakazovala na verjetnost nasilnih ravnanj protestnikov, in o tem obvestili vodstvo varovanja, je vodja varovanja ukrepe varovanja prilagodil novonastalim razmeram.

Ko je vodja varovanja, zaradi naraščanja nasilnih ravnanj udeležencev neprijavljenega javnega shoda, odredil razpustitev javnega shoda in so operativni vodja varovanja in ostali policisti ukazovali udeležencem neprijavljenega javnega shoda, naj se razidejo, ker je javni shod razpuščen, ter jih opozarjali na uporabo prisilnih sredstev, so udeleženci javnega shoda nadaljevali z navedenimi nasilnimi ravnanji. Udeleženci, ki zgolj niso upoštevali zakonitih ukazov policije, so se s tem pasivno uprli v smislu 11. točke 3. člena ZNPPol, udeleženci, ki so se pripravljali na napad na policiste in objekt, ki so ga policisti varovali – stavbo Državnega zbora RS, so se s tem aktivno uprli v smislu 12. točke istega člena, tisti, ki pa so ob tem v policiste in stavbo Državnega zbora RS metali nevarne predmete, so storili napad, določen v 13. točki 3. člena ZNPPol. Pri tem je bil javni red huje in množično kršen – kršitelji so množično metali bakle in pločevinke v policiste v policijskem kordonu, metali kamne, granitne kocke, pirotehnične predmete in druge nevarne predmete v stavbo Državnega zbora RS, zato je vodja varovanja odredil uporabo plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo odredil na podlagi 90. člena ZNPPol. Uporabo je odredil pomočnik direktorja PU Ljubljana, ki je PU Ljubljana vodil po pooblastilu generalnega direktorja policije, zato je bil v skladu s prvim odstavkom 91. člena ZNPPol pristojen za odredbo za uporabo prisilnih sredstev zoper množico – vodnega curka, konjenice, posebnih motornih vozil ter plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo.

Policisti so na podlagi odredbe vodje varovanja zoper kršitelje iz množice uporabili plinska sredstva in druga sredstva za pasivizacijo. S puškami za izstreljevanje plinskih naboj so izstrelili 101 plinski naboj z dražilno substanco CS, odvrgli so 56 plinskih ročnih bomb in izstrelili 61 gumijastih izstrelkov – izstrelkov iz pene. Policisti so navedena prisilna sredstva uporabili na podlagi 90. člena in prvega odstavka 91. člena ZNPPol ter v skladu z drugim odstavkom 91. člena ZNPPol, saj so pred uporabo prisilnih sredstev množici ukazali, naj preneha kršiti javni red in naj se mirno razide, ob tem pa so jo opozarjali na uporabo prisilnih sredstev, če ukaza ne bo upoštevala. Policisti so navedena prisilna sredstva uporabili tudi v skladu s 77. členom ZNPPol, saj so med opravljanjem policijskih nalog pod neposrednim vodstvom policijskega

vodje, prisilna sredstva uporabili na podlagi njegove odredbe. Pri tem so policisti ravnali tudi v skladu z 48. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih, saj so plinske naboje izstrelili s puško ali drugo napravo, plinske ročne bombe odvrgli v smeri oseb, zoper katere so jih uporabljali, plinskih in drugih sredstev za pasivizacijo (gumijastih izstrelkov – izstrelkov iz pene) pa niso usmerjeno odvrgli ali izstrelili v vitalne dele telesa, kot so glava, vrat in genitalije. Poleg navedenih prisilnih sredstev so policisti zoper kršitelje iz množice uporabili tudi plinski razpršilec, in sicer na podlagi prvega odstavka 82. člena ZNPPol ter v skladu z 41. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih in Priročnikom za uporabo plinskega razpršilca v policiji.

Ko so udeleženci neprijavljenega javnega shoda nadaljevali s hujšim in množičnim kršenjem javnega reda, pri čemer so v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora RS metali nevarne predmete, je vodja varovanja tudi uporabo vodnega curka odredil na podlagi 90. člena in prvega odstavka 91. člena ZNPPol. Zato so policisti iz specialnega vozila z vodnim topom vodni curek uporabili na podlagi 90. člena in prvega odstavka 91. člena ZNPPol. Policisti so vodni curek uporabili v skladu s 77. členom ZNPPol ter prvim odstavkom 94. člena ZNPPol, saj so uporabili usmerjen vodni curek pod pritiskom za razganjanje ljudi, na način, da so z najmanjšimi škodljivimi posledicami vzpostavljali javni red. Vodni curek so uporabili tudi v skladu z drugim odstavkom 94. člena ZNPPol, saj so to prisilno sredstvo uporabili iz posebnega (specialnega) vozila z vodnim topom. Pri tem so policisti ravnali v skladu s prvim odstavkom 47. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih, ki določa, da smejo vodni curek iz posebnega vozila uporabljati le ta to strokovno usposobljeni policisti, saj so vodni curek uporabili policisti Specialne enote GPU, ki so za to strokovno usposobljeni.

Po uporabi vodnega curka iz vodnega topa, se je množica v večini razšla, vendar so se nekateri najbolj agresivni udeleženci javnega shoda – skupina 40 do 50 oseb, ponovno vrnili na kraj in nadaljevali z metanjem nevarnih predmetov (steklenice, pločevinke, granitne kocke, kamenje ...) v policiste, policijska vozila in stavbo Državnega zbora RS. Zato so policisti za vzpostavitev javnega reda, ki je bil huje in množično kršen, nadaljevali z uporabo prisilnih sredstev zoper množico na območju Šubičeve ulice, Trga republike in bližnje okolice. Pri tem so policisti zoper kršitelje v množici uporabili plinski razpršilec, en policist je zoper kršitelja uporabil palico, proti množici pa so policisti izstrelili plinske naboje in odvrgli plinske ročne bombe, izstrelili gumijaste izstrelke – izstrelke iz pene, ter uporabili vodni curek, tudi s primesjo plinskih sredstev z dražilno substanco OC.

Policisti so plinski razpršilec uporabili na podlagi prvega odstavka 82. člena ZNPPol ter v skladu z 41. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih in Priročnikom za uporabo plinskega razpršilca v policiji. Palico je policist uporabil na podlagi prvega odstavka 83. člena ZNPPol, v skladu s prvim odstavkom 84. člena ZNPPol – uporaba palice z ročajem (tonfe) za udarjanje, in drugim odstavkom istega člena – s palico ni usmerjeno udarjal po vitalnih delih telesa kot so glava, vrat ali genitalije, ter v skladu s priročnikom Tonfa, teleskopska palica in gumijevka za policijsko uporabo. Policisti so plinska sredstva ter druga sredstva za pasivizacijo uporabili na podlagi 90. člena in prvega odstavka 91. člena ZNPPol ter v skladu s 94. in 95. členom ZNPPol. Navedena prisilna sredstva so uporabili v skladu z drugim odstavkom 47. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih – ko so vodni curek uporabili skupaj s plinskimi sredstvi, so bili za uporabo slednjih izpolnjeni zakonski pogoji, in 48. členom navedenega pravilnika.

Poleg navedenih prisilnih sredstev, ki so jih policisti uporabili zoper neznane osebe, so policisti prisilna sredstva uporabili tudi zoper znane osebe. Dve osebi sta policiste napadli z metanjem nevarnih predmetov, s čimer sta storili napad v smislu 13. točke 3. člena ZNPPol. Zoper prvo osebo je policist na podlagi 80. člena in prvega odstavka 81. člena ZNPPol uporabil telesno silo – strokovni prijem »ključ na komolcu« (ude garami). Policist je navedeni strokovni prijem uporabil v skladu s 40. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih in Priročnikom za uporabo fizične sile v policiji. Zoper drugo osebo sta policista uporabila telesno silo – strokovni prijem z neposredno uporabo telesne sile (navadni, preprosti, običajni, strokovni prijem za roke). Ob tem se je oseba začela aktivno upirati v smislu 12. točke 3. člena ZNPPol, zato je prvi policist zoper osebo uporabil strokovni prijem – vzvod na palcu leve roke (yubi kansetsu) s polaganjem roke na hrbet, drugi policist pa je s palico s stranskim ročajem – tonfo, izvedel strokovni prijem ude garami (slednje se v skladu s tretjim odstavkom 81. člena ZNPPol šteje za uporabo telesne

sile) ter kršiteljevo desno roko položil na hrbet. Policista sta telesno silo uporabila na podlagi 80. člena in prvega odstavka 81. člena ZNPPol ter v skladu s 40. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih in Priročnikom za uporabo fizične sile v policiji. Sredstva za vezanje – plastično zato, je policist uporabil na podlagi 79. člena ZNPPol ter v skladu s prvim in tretjim odstavkom 39. člena Pravilnika o policijskih pooblastilih in Priročnikom za uporabo sredstev za vklepanje in vezanje v policiji.

Policista sta zoper tri osebe, ki so se pasivno upirale v smislu 11. točke 3. člena ZNPPol, uporabila telesno silo – strokovni prijem; prijem z neposredno uporabo telesne sile (navadni preprosti, običajni strokovni prijem za roke). Policista sta navedena strokovna prijema uporabila na podlagi 80. člena in prvega odstavka 81. člena ZNPPol ter v skladu s 40. členom Pravilnika o policijskih pooblastilih in Priročnikom za uporabo fizične sile v policiji.

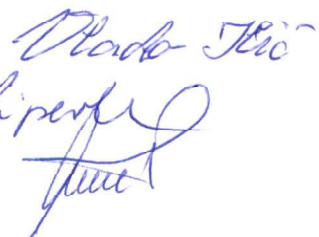
Menimo, da so policisti za uporabo navedenih prisilnih sredstev imeli zakonsko podlago, saj drugače – s predhodno izvedenimi policijskimi pooblastili (opozorila, ukazi ...) in ukrepi (taktična postavitve policistov ...), niso mogli opraviti policijskih nalog. Policisti so uporabili prisilna sredstva, s katerimi so lahko opravili policijske naloge z najmanjšimi škodljivimi posledicami. Policisti so prisilna sredstva uporabili v skladu s pravili policijske stroke, z uporabo pa so prenehali takoj, ko so vzpostavili javni red. Uporaba prisilnih sredstev je bila primerna, nujna (neogibno potrebna) in v razumnem sorazmerju z ustavno dopustnim ciljem – vzpostavitvijo javnega reda, ki je bil huje in množično kršen. Uporaba prisilnih sredstev je bila sorazmerna načinom, sredstvom in moči upiranja ter napadov na policiste in objekt, ki so ga policisti varovali – stavbo Državnega zbora RS. Napadi z metanjem navedenih nevarnih predmetov v policiste namreč pomeni zelo nevaren način ogrožanja njihove osebne varnosti. Še posebej to velja za metanje granitnih kock, s čimer se lahko telo hudo telesno poškoduje, v skrajnih primerih pa lahko nastanejo celo smrtne poškodbe. Izkušnje iz tujine kažejo, da 2 kg težka granitna kocka, ob zamahu oziroma sunku s povprečno hitrostjo, na glavi povzroči poškodbe, ki na medicinski lestvici AIS (ang. »Abbreviated injury scale« – anatomsko zasnovan sistem ocenjevanja resnosti poškodb, ki vsako poškodbo, glede na predel telesa, razvrsti na 6-stopenjski lestvici) spadajo v stopnjo 4 – »hude poškodbe« (ang. »severe injuries«), ki so opredeljene kot življenjsko ogrožajoče poškodbe. Na tej stopnji so prisotni že prelomni poki lobanjske kosti, pretres možganov in manjše krvavitve v lobanjski votlini s premerom do 4 cm. Uporaba čelade, npr. intervencijske čelade, silo deloma razprši po površini, vendar običajno povzroči pretres možganov in možnost manjše krvavitve znotraj lobanje. Navedeno se je potrdilo tudi v domači praksi, ko so nekateri policisti med varovanjem množičnih protestov leta 2012, prejeli granitne kocke v intervencijsko čelado in pri tem utrpeli pretres možganov. Nekateri policisti so se zaradi sile udarca granitne kocke v intervencijsko čelado zgrudili na tla, utrpeli hujši pretres možganov ter izgubili zavest.

Na podlagi vsega navedenega menimo, da so policisti prisilna sredstva, med vzpostavljanjem javnega reda, 15. 9. 2021, v Ljubljani, uporabili **zakonito** in **strokovno**.

ČLANI KOMISIJE

PODPIS:

1. Vladimir Ilić
2. Igor Ciperle, spec
3. mag. Franc Marolt

Soglašam z mnenjem komisije.

Dr. Anton Olaj
generalni direktor policije

Priloge:

- sklep o imenovanju komisije generalnega direktorja policije
- UZ o zbranih obvestilih od policista [redacted]
- kopija posnetkov govornih komunikacij po telefonu in radijskih zvezah
- dokument PU Ljubljana »Poziv na javni shod ...«, št. 2015-130/2021/3 (3E21-06), 14. 9. 2021
- dokument PU Ljubljana, »Načrt za izvedbo varovanja shoda ...«, št. 215-130/2021/4 (3E21-06), 14. 9. 2021
- dokument PU Ljubljana, »Aktiviranje signala »[redacted]«, št. 209-1/2021/1061 (3E41-06), 15. 9. 2021
- dokument PU Ljubljana, »Varovanje neprijavljenega shoda ...«, št. 2015-130/2021/7 (3E41-06), 16. 9. 2021
- dokument PU Ljubljana, »Varovanje neprijavljenega shoda ... - dopolnitev poročanja«, št. 215-130/2021/14 (3E21-06), 16. 9. 2021